

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1247338/7

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המבקשת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ראובן ברקוביץ)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד יואל יוספי)

הנדון: דחיית בקשת רשות ערעור על החלטת ביניים למרות העדר תגובת המשיב ובשל החשש שניהול הליך הערעור יפגע בניהולו היעיל של ההליך בבית דין קמא

החלטה

א. ב"ט באב התשפ"א (28.7.2021) דחיתי את בקשת רשות הערעור של המבקשת ולפני עתה בקשה לעיון נוסף בדברים.

עיינתי בבקשה ומצאתי כי דינה להידחות, אולם אפשר כי החלטתי הקודמת לא הייתה ברורה דיה והדבר הוא שהביא את המבקשת לכלל טעות שבגינה הגישה את הבקשה הנוכחית ולפיכך אבהירם שנית תוך התייחסות לטענות העולות בבקשה שלפני עתה.

ב. החלטתי נפתחה במילים אלה: "בפני בית הדין מונחת בקשת רשות ערעור על החלטת בית הדין בנוגע להסדרי השהות של הבת עם אביה ועם הסב והסבתא."

עתה טוענת המבקשת כי לא ערערה על החלטת בית הדין בנוגע להסדרי השהות אלא על החלטתו לאשר את המלצות המומחה (הערכת מסוכנות) שלטעמה של המבקשת ניתנה שלא כדין.

אבהיר אפוא כי עניינה של בקשת רשות הערעור נהיר לי והיה נהיר לי גם בעת מתן החלטתי, אלא שקיצרתי בה באומרי "בנוגע להסדרי השהות" כשהכוונה היא להחלטה המאמצת את חוות דעתו של המומחה שעסקה באפשרות של "הסדרי השהות של הבת עם אביה" כשהם מלווים באדם בוגר נוסף "עם הסבא והסבתא" ובשאלת מסוכנותו של האב לבתו כתנאים אלה.

ג. בהמשכה של החלטתי נאמר:

בקשת רשות הערעור נשלחה לתגובת המשיב אך תגובתו לא התקבלה.

עיון בתיק בית הדין האזורי מורה שבית הדין האזורי מטפל באופן אינטנסיבי וראוי בהסדרי השהות, בנסיבות אלו התערבות ערכאת הערעור רק תפריע לניהול ההליכים בבית הדין האזורי.

לאור האמור נדחית בקשת רשות הערעור על הסף.

המבקשת תוהה עתה לשם מה נחוץ היה העיון בתיק בית הדין האזורי שעה שהבקשה נסובה על אישורה של חוות הדעת. עוד היא תוהה אם אין העדר תגובתו של המשיב מצדיק כשלעצמו את ההיעתרות לבקשתה ומתן רשות הערעור. מלבד זאת תמהה היא על החלטה והנמקתה לגופן

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

וטוענת כי הללו אכן הולמות ערעור שעניינו הסדרי השהות אך לא כזה שעניינו אישורה של חוות הדעת.

המענה לכל התהיות אחד הוא :

חוות דעת ואישורה אינם עניין העומד בפני עצמו, זה גם הטעם שאין החלטה בעניינם מקימה זכות לערעור אלא אך ורק מאפשרת בקשת רשות ערעור, שכן מדובר בהחלטות וסעדי ביניים המשרתים את ההליך העיקרי. בענייננו הליך בעניין הסדרי השהות.

כשבית הדין מתבקש ליתן רשות ערעור על החלטות ממין זה עליו לשקול מכלול שיקולים וביניהם גם לבחון אם נכון לאפשר ערעור על החלטה הנוגעת לסעדים כאלה טרם הסתיים ההליך העיקרי ובמקביל אליו או שמא נכון ויעיל יותר לאפשר להליך העיקרי להסתיים בהכרעה זו או אחרת ורק לאחר הכרעה כזו לדון בערעור עליה – אם יוגש – שבמסגרתו כמובן יוכלו הצדדים להעלות טענות גם בנוגע לחוות הדעת ולטעון כי ההחלטה הסופית שגויה משום שנשמכה על חוות דעת שלטעמו של הצד המערער לא היה מקום להיסמך עליה.

בין השיקולים שצריך בית הדין הגדול להביא בחשבון כשהוא מבקש להכריע בשאלה האמורה – אם לשמוע עתה ערעור על החלטה המדוברת או להורות כי ערעור יישמע, אם יוגש, לכשיוכרע ההליך העיקרי, צריך בית הדין הגדול לבחון את התנהלות התיק בבית הדין האזורי: אם התיק מתנהל במרץ הרי שיש סיכוי סביר כי החלטה סופית תינתן בו בזמן קרוב, מה שיכול להיות טעם לדחיית בקשת רשות הערעור ולקביעה כי הערעור יישמע, אם יוגש, לאחר החלטה סופית; לא כן אם התיק מתנהל בעצלתיים. אם התיק מתנהל במרץ והרצף יש גם מקום לחשוב כי התדיינות בעניינים הקשורים לו בערכאת הערעור במקביל תקשה על ניהול ההליך בבית הדין האזורי ותביא אולי למצב של החלטות סותרות או בלתי-רלוונטיות שיינתנו על ידי שתי הערכאות כשטרם נודע לאחת על החלטותיה של חברתה.

מטעמים אלה נזקקתי לעיין בתיק בית הדין האזורי ועל בסיס זה קבעתי כי במקרה דנן טיפולו האינטנסיבי של בית הדין האזורי הוא טעם שלא ליתן עתה רשות ערעור ולדון בערעור על ההחלטה שאימצה את חוות הדעת אלא לאפשר לבית הדין האזורי לסיים תחילה את מלאכתו.

מכאן גם מענה לשאלה מדוע החלטתי כאמור למרות העדר התגובה מטעמו של המשיב. תחילה נאמר כי תגובת המשיב התבקשה אלא שטרם הוגשה, אפשר שיש מקום לבקר את המשיב על כך ואפשר שתהיה בידו תשובה לביקורת שכזו, אולם בין כך ובין כך מתובתו של בית הדין לתת החלטה נכונה וצודקת לפי שיקול דעתו גם בהעדר תגובה. נעיר כי כשמדובר בדחייה על הסף משום שלדעת בית הדין אין הבקשה מצדיקה מתן רשות ערעור אף אם לא ייטען דבר כנגדה, והדחייה שמן הטעם האמור לעיל היא במידה רבה דחייה כזו, יש מקום למתן החלטה אף ללא בקשת תגובה כלל. אלא שאף על פי כן דרך המלך היא לאפשר תגובה ואף לבקש אותה, וכך נהג בית הדין גם במקרה זה, אולם כאמור משלא הוגשה תגובה – נדרשת החלטה.

לא נכונה היא ההנחה כי בקשה שאין שוברת בצידה, בדמות תגובה מטעמו של המשיב – דינה בהכרח להתקבל. אין הוראת חוק או תקנה המחייבת כך, ודאי שלא הוראה בהלכה, ולפיכך מסור הדבר לשיקול דעתו של בית הדין הנדרש להכריע בבקשת רשת ערעור "על פי החומר שבכתב ללא שמיעת הצדדים", כלשון תקנה קלג(3) לתקנות הדיון בבתי הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג.

"החומר שבכתב" יכול שיכלול בקשה ותגובה ויכול שיכלול בקשה בלבד, והכרעה על פיו כמובן אינה הכרעה בהתאם למבוקש בו, בהכרח, אלא בהתאם לעולה ממנו ונדרש על פיו לפי

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שיקול דעתו של בית הדין ועל פי ההלכה, החוק וסדרי הדין. ובענייננו מאחר ששיקול דעתו של בית הדין, כפי שהוסבר לעיל, מורה שלא נכון ולא יעיל לתת עתה רשות ערעור שכן הדבר עלול לפגוע בהליך שבבית דין קמא. ויודגש כי פגיעה בהליך היא גם פגיעה בצדדים, שניהם, ובהליך שעניינו בהסדרי שהות מדובר גם בפגיעה בטובתם של הילדים שאפילו ירצו בה הצדדים שניהם (כל אחד מטעמו, לרבות האפשרות שכל אחד מהם סבור מטעמו הוא כי אין זו פגיעה בילדים) – אין בית הדין חייב, ואולי אינו רשאי, להסכים לה ולקבל את עמדתם.

לפיכך כאמור היה דין בקשת רשות הערעור להידחות וכזה הוא גם דינה של הבקשה לעיון מחדש בהחלטה על דחייתה.

ד. בשולי הדברים אעיר כי המבקשת טוענת גם כי החלטתי לא נשלחה לה כמקובל וכי נודע לה עליה רק מתיוקה בתיק בית הדין האזורי.

אבהיר כי טענה זו, גם לו נכונה הייתה, אין לה שום נגיעה, כמובן, לגופה של ההחלטה. משלוח החלטות לצדדים נעשה בידי מזכירות בית הדין ולא בידי הדיינים. בית הדין מוודא כמובן את ביצועו כשנדרש הוא לתת החלטות המבוססות על ההנחה שהחלטה פלונית שקדמה להן הגיעה לידי הצדדים, אך אין הוא נדרש לוודא אותו מלכתחילה אלא רשאי להניח כי המזכירות תעשה את עבודתה נאמנה, ובכל מקרה טענה בדבר אי משלוח ההחלטה אינה יכולה להיות טענה כנגד ההחלטה עצמה שניתנה כמובן טרם שהיה עליה להישלח.

כל זאת כאמור אף לו הייתה הטענה נכונה וצודקת מצד עצמה, אלא שלמעשה גם הטענה עצמה אינה נכונה. עיון בנתוני הדיוור שבמערכת הממוחשבת מלמד כי החלטתי דוורה ביום שבו ניתנה, בדואר אלקטרוני מאובטח, לשני הצדדים.

ה. החלטתי זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום י"ב באלול התשפ"א (20.8.2021).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה